

Betænkning

over beretning angående Nordisk Råds 12. session.

(Afgivet af udvalget den 4. december 1964).

Udvalget har i 3 møder behandlet den danske delegations beretning om Nordisk Råds 12. session, afholdt i Stockholm 15.-21. februar 1964.

Med særlig interesse har udvalget bemærket de ændringer, rådet har vedtaget i sin arbejdsmåde. Den mest betydningsfulde forandring består i, at de fem udvalg for fremtiden sammentræder også mellem sessionerne og udfører den overvejende del af deres arbejde på disse møder. Normalt skal kun de sager sættes på sessionens dagsorden, som er færdigbehandlet af udvalgene. Ved disse reformer tilsigtes såvel en effektivere udvalgsbehandling som en forkortning af sessionen og en koncentration af denne om de mere væsentlige sager.

Udvalget har dog noteret sig — og deler — den bekymring, som er kommet til udtryk, for, at de nye arbejdsformer skal svække det nære samarbejde inden for rådets rammer mellem de valgte medlemmer og regeringsmedlemmerne. Derfor understreger udvalget med tilfredshed begge medlemsgruppers ønske om at modvirke en sådan udvikling ved afholdelse af fællesmøder mellem udvalgene og ministre.

Udvalget erklærer sig også helt enig i det synspunkt, som fremførtes af ordføreren under rådets behandling af forslaget om ændrede arbejdsformer, at det vil være en fordel såvel for regeringerne som for rigsdagene, om spørgsmål af nordisk betydning, der senere skal behandles af parlamenterne, forelægges Nordisk Råd eller dets udvalg, førend de indbringes i rigsdagene. Herved opfyldes også bestemmelsen i den nordiske samarbejdsoverenskomsts artikel 36, ifølge hvilken Nordisk Råd bør have lejlighed til at ytre sig om nordiske samarbejdsspørgsmål af principiel betydning, såfremt dette ikke af tidsmæssige hensyn er ugørligt.

Hvad angår sessionens øvrige resultater, ønsker udvalget indledningsvis at henlede opmærksomheden på det betydelige antal væsentlige spørgsmål, som er blevet behandlet, og om hvilke rekommandationer er blevet vedtaget. Efter udvalgets mening er det dog også af værdi, at rådet rejser debat om aktuelle nordiske problemer, selv om dette ikke omgående sætter frugt i henstillinger. Som et eksempel herpå kan fra denne session nævnes, at drøftelsen af Nordens samhandelsproblemer, af nordisk samarbejde under markedsforhandlingerne og af den danske landbrugseksports rette placering under disse på en nyttig måde bidrager til at påvirke opinionen i de nordiske lande og derved baner vej for en stadig stærkere og bedre afbalanceret integration af næringslivet. Derved vil det efterhånden også blive muligt at afpasse de ikke altid sammenfaldende eksportinteresser på en sådan måde, at de nordiske lande stadig mere kan optræde i fællesskab under forhandlingerne i EFTA og andre internationale økonomiske sammenslutninger.

I denne forbindelse henleder udvalget opmærksomheden på den fortsatte stigning i den nordiske samhandel fra 14,9 pct. af de nordiske landes totaleksport til alle nationer i 1957 over 18,8 pct. i 1961 til 20,1 pct. i 1963. På baggrund af denne udvikling, som især skyldes nedsættelsen af toldmurene takket være medlemskabet i EFTA, vedtog rådet på seneste session en række rekommandationer, som tilsigter at fremme den økonomiske sammenfletning af de nordiske lande. Dette gælder især henstillingerne om friere kapitalbevægelser og om harmonisering af hovedformerne for den indirekte beskatning, af visse punktskatter samt af reglerne for aktieselskabsbeskatningen. Forslaget om et nordisk investerings-

institut har særlig betydning for Finland og Island, men det må anses for en fælles nordisk interesse at styrke disse landes økonomi.

Blandt de juridiske sager, der behandlede, er der særligt perspektiv i rekommandationen om retten til at skifte statsborgerskab efter højst tre års ophold i et andet nordisk land. I Danmark kræves for tiden normalt 7 års ophold og i de andre lande 5 års ophold. Juridisk udvalg havde peget på, at det — trods de senere års ligestilling af nordiske statsborgere på mange væsentlige områder — stadig er af stor betydning, at der er adgang til hurtigt at skifte statsborgerskab. Krav om statsborgerret stilles således bl. a. med hensyn til valgret, adgang til at udøve statstjeneste, ret til at drive visse former af næringsvirksomhed og i et vist omfang til at erhverve fast ejendom. Udvalget udtrykker ønsket om hurtig gennemførelse af denne rekommandation.

Med udgangspunkt i en rekommandation fra 1963 fik rådet til sessionen forelagt en ekspertundersøgelse vedrørende lovgivning om radioens og televisionens juridiske ansvar. Ekspertterne anså det for vanskeligt at gennemføre en ensartet nordisk lovgivning på dette område, men tilrådede, at der i hvert enkelt land indførtes bestemmelser om ansvar for udsendelserne, og at disse bestemmelser i hovedsagen kommer til at følge ensartede grundprincipper og retningslinjer. Udvalget finder det nyttigt, at Nordisk Råd har givet stødet til en behandling af dette problem.

Det kulturelle fællesskab er af central betydning for det nordiske samarbejde. At der her foreligger en næsten ubegrænset mængde opgaver, fremgår af den alsidige belysning af den nordiske kulturpolitik, som blev givet af undervisnings- og kulturministrene under sessionens store kulturdebat. Desuden blev der om en række konkrete spørgsmål vedtaget rekommandationer. Af disse ønsker udvalget først og fremmest at pege på dem, der tilsigter at styrke det nordiske sprog- og kulturfællesskab i den opvoksende slægt ved bevillinger til studieudvekslingsrejser mellem skolerne, til udvidet lærerudveksling samt ved foranstaltninger til udbygning af seminariernes undervisning i nordiske sprog.

Det fælles arbejdsmarked på kulturområdet foreslås udvidet til at omfatte bibliotekarerne. Af nye fælles forskningsopgaver ønskes samarbejde om arktisk medicin. Inden for den højere uddannelse foreligger efter henstilling fra rådet et forslag til en fælles institution for den videregående uddannelse af byplanlæggere. En Nordisk Råds Musikpris efter forbillede af den højt ansete litteraturpris vil bidrage til at udbrede kendskabet til nordisk musik i Norden og i omverdenen.

Udvalget hilser med tilfredshed det initiativ, som udfoldes på så mange af kulturlivets områder.

Som et led i ønsket om at sprede oplysning i udlandet om de nordiske lande og deres forhold og om det nordiske samarbejde vedtog rådet en rekommandation om samvirke mellem de statsligt finansierede eller understøttede institutioner for udlandsoplysning, d. v. s. Det danske Selskab, Svenska institutet og det norske udenrigsministeriums Kontoret for kulturelt samkvem med udlandet. Rekommandationen pegede særligt på udvidelse af den nordiske kursus-, lektorats- og publikationsvirksomhed og på oprettelse af et nordisk kultur- og informationscentrum i USAs vestlige stater. Udvalget understreger de værdifulde muligheder, en fælles optræden på disse områder rummer, fremfor alt i landene uden for Europa.

Inden for socialpolitikken henleder udvalget opmærksomheden på, at rådet har taget initiativet til at studere mulighederne for en harmonisering af lovgivningen på de forskellige sagsområder og har indledt dette arbejde ved at opfordre regeringerne til at undersøge forudsætningerne for en harmonisering af arbejdsløshedslovgivningen. Disse harmoniseringsbestrebelsers sigter fremfor alt til at gøre de forskellige sociale ordningers opbygning så vidt muligt ensartet i hele Norden, mens omfanget af de sociale ydelser afhænger af de enkelte landes økonomiske og finansielle bæreevne.

Udvalget beklager, at det ikke lykkedes at skaffe flertal for et forslag om udarbejdelse af fælles regler for bekæmpelse af smitsomme husdyrsygdomme og for dyr-lægekontrollen med kød, således at kød, der er kontrolleret på denne måde og ved eksport

til et andet nordisk land er forsynet med et dyrlægebevis udstedt i produktionslandet, kan passere grænserne uden ny dyrlægekontrol i importlandet. En harmonisering på dette område vil i høj grad lette den nordiske samhandel med kød- og flæskevarer. Udvalget henstiller på den givne foranledning, at den danske delegation fortsat virker for at få fjernet de hindringer, som disse og lignende kontrolforanstaltninger rejser for den frie udveksling i Norden af såvel industri- som landbrugsprodukter. En fælles nordisk indsats inden for EFTA for at modvirke sådan skjult protektionisme bør rådet også kunne tage initiativ til.

Udvalget bemærker med tilfredshed, at forslaget til konvention om et nordisk arbejdsmarked for læger nu er blevet suppleret med forslag til overenskomst mellem Danmark, Finland, Norge og Sverige om et fælles arbejdsmarked for tandlæger. Samtidig udtaler udvalget håbet om, at denne overenskomst må blive sat hurtigere ud i livet end forslaget til lægekonventionen af 1960, som endnu ikke er blevet undertegnet.

Inden for samfærdselsens område har udvalget særligt fæstet opmærksomheden ved

jernbanestyrelsernes bestræbelser for skridtvis at fjerne det forhold, at fragternes afstandsdegressivitet brydes ved grænsepasagerne.

Udvalget deler rådets ønske om, at dette efterhånden må resultere i indførelse af en nordisk enhedstarif for jernbanegods.

Til slut ønsker udvalget at understrege de udtalelser, den danske delegations formand fremsatte under generaldebatten om den presserende nødvendighed af et dybtgående folkeligt oplysningsarbejde bl. a. gennem skolerne, radioen og televisionen om betydningen af nordisk samarbejde, om Nordisk Råds virksomhed og om forholdene i Norden i det hele.

Med disse bemærkninger stiller udvalget følgende

Forslag

til

folketsingsbeslutning om beretning angående Nordisk Råds 12. session 1964.

Folketinget tager beretningen angående Nordisk Råds 12. session, afgivet af rådets danske delegation, til efterretning.

Albertsen.

Holger Eriksen.

Lis Groes.

Boye Hansen,

Lysholt Hansen.

formand.

Lund Jensen.

Camma Larsen-Ledet.

Harald Nielsen.

Damsgaard.

Erik Eriksen.

Poul Hartling.

Marie Antoinette von Lowzow.

Haunstrup Clemmensen.

Knud Thomsen.

Axel Sørensen,
næstformand.

Sigsgaard.

Frode Jakobsen havde af tinget fået bevilget orlov.